कुम्भार्कविषयं मीनार्कसाहित्ये तु निषिद्धम्। ननु कार्त्तिकमाघमासौ श्रीपतिना निषिद्धौ तयोः को विषय इत्यत आह अथेति ऊर्जः कार्तिको मासः कन्यायां कन्यागते रवौ न सन् न शुभः। च पुनः तपा माघमासो धनुषि धनुरर्के न सन् अपिः पादपूरणे। नन्वेतदयुक्तं प्रतिभाति यतश्चान्द्रमासेषु चैत्रादिमाससंज्ञाः सन्ति तत्र कार्त्तिके मासि कन्यासंक्रान्तिः। माघे मासि धनुरर्कश्च कदापि न सम्भवेत्। यतः कार्त्तिकस्य माघमासस्य च शुक्लप्रतिपदादित्रिंशत्तिथयः यावत् तावत् संज्ञेत्यत आह कृष्णादिमासादिति। अस्ति द्विविधो मासः शुक्लादिः कृष्णादिश्चेति। तत्र शुक्लप्रतिपदमारभ्यामावास्यापर्यन्तः शुक्लादिः। कृष्णपक्षप्रतिपदमारभ्य पूर्णिमान्तः कृष्णप्रतिपदादिः। यथा। चैत्रशुक्लपक्षे मतद्वयेऽपि स एव चैत्रपूर्णिमास्यनन्तरं कृष्णपक्षः चैत्रमास एव एवं चान्द्रमासो भवति। स एव कृष्णपक्षो यदि वैशाखकृष्णपक्षत्वेन व्यवह्रियते। भाविशुक्लपक्षो वैशाखशुक्लः सर्ववादिसिद्धः। तदा कृष्णादिर्मासः सम्भवति उभयथा हि शास्त्रे व्यवहारः "अश्वयुक्कृष्णपक्षे तु श्राद्धं कुर्य्यात् दिने दिन इति" पी०धा० तत्र विहितनिषिद्धतिथिनक्षत्रादिनिरूपणम् वा०शा० "अथातः संप्रवक्ष्यामि गृहकालविनिर्णयम्। यथाकालं शुभं ज्ञात्वा तदा भवनमारभेत्। मृदुध्रुवस्वातिपुष्यधनिष्ठाद्वितये रवौ (१२)। मूले पुनर्वसौ सौम्यवारे प्रारम्भणं शुभम्। आदित्यभौमवर्ज्याः स्युर्वाराः सर्वे शुभावहाः। द्वितीया च तृतीया च पञ्चमी षष्ठिका तथा। सप्तमी दशमी चैव द्वादश्येकादशी तथा। त्रयोदशी पञ्चदशी तिथयः स्युः शुभावहाः। दारिद्र्यं प्रतिपत् कुर्यात् चतुर्थी धनहारिणी। अष्टम्युच्चाटनं चैव नवमी शस्त्रघातिनी। दर्शे राजभयं चैव भूते दारविनाशनम्। धनिष्ठापञ्चके नैव कुर्यात् स्तम्भसमुच्छ्रयम्। सूत्रधाराशलान्यासं प्राकारादि समारभेत्। जामित्रं द्विविधं चैव वेधोपग्रहकर्त्तरी। एकार्गलं तथा लत्ता यतक्रकचसंज्ञकाः। पातश्च द्विविधो वर्ज्यो व्यतीपातश्च वैधृतिः। कुलिकं कण्टकं कालं यमघण्टस्तथैव च। कुयोगातिथिवारोत्थास्तिथिभोत्था भवारजा। विवाहादिषु ये वर्ज्यास्ते वर्ज्या वास्तुकर्मणि"

वास्तुचक्रं तत्रैव "वास्तुचक्रं प्रवक्ष्यामि यच्च व्यासेन भाषितम्। यस्मिन्नृक्षे स्थितो भानुस्तदादि त्रीणि मस्तके। चतुष्कमग्रपादे स्यात् पुनश्चत्वारि पश्चिमे। पृष्ठे च त्रीणि ऋक्षाणि कुक्षौ चत्वारि वामतः। चत्वारि दक्षिणे कुक्षौ पुच्छे भत्रयमेव च। मुखे भत्रयमेवं स्युरष्टाविंशतितारकाः। शिरस्ताराग्निदाहाय गृहोद्वासोऽग्रपादयोः। स्थैर्यं स्यात् पश्चिमे पादे पृष्ठे चैव धनागमः। कुक्षौ स्याद्दक्षिणे लाभः पुच्छे च स्वामिनाशनम्। वामकुक्षौ च दारिद्र्यं मुखे पीडा निरन्तरम्"। तत्र वर्ज्यकालमाह विश्व०वा०शा०। कृष्णपक्षे तिथौ रिक्ते गण्डान्ते रविसंक्रमे। रविभौमदिने विष्टौ व्यतीपाते च वैधृतौ। मासदग्धं वारदग्धं तिथिदग्धं च वर्जयेत्। अनुक्तेष्वपि धिष्ण्येषु न कर्त्तव्यं कदाचन क्रकचं चन्द्रदग्धं च योगानां वज्रसंज्ञकम्। उत्पातैर्दूषितमृक्षं त्रिस्पृशं दर्शसंज्ञकम्। वज्रव्याघातशूलेषु व्यतीपातातिगण्डयोः। विष्कम्भगण्डपरिघं वर्जयित्वा च कारयेत्"। विहितमुहूर्तमाह तत्रैव "स्वातौ मैत्रेऽथ माहेन्द्रे गान्धर्वे भगरोहिणे। तथा वैराजसावित्रे मुहूर्ते गृहमारभेत्। चन्द्रादि सबलं ज्ञात्वा शुभं लग्नं निरीक्ष्य च। स्तम्भोच्छ्रायादि कर्तव्यमन्यत्र परिवर्जयेत्"।

तिथिभेदेन पूर्वादिदिङ्मुखगृहारम्भनिषेधमाह मु०चि० 'पूर्णेन्दुतः प्राग्वदनं नवम्यादिषूत्तरास्यन्त्वथ पश्चिमास्यम्। दर्शादितः शुक्लदले नवम्यादौ दक्षिणास्यं न शुभं वदन्ति" मू० "पूर्णेन्दुतः पूर्णिमातः कृष्णाष्टमीपर्यन्तं प्राङ्मुखं गृहं शुभं न वदन्ति। कृष्णनवमीतश्चतुर्दशीपर्यन्तं क्रियमाणं गृहमुत्तरास्यं न शुभम्। अथ दर्शादितः शुक्लाष्टमीपर्यन्तं पश्चिमास्यं गृहं न शुभम्। शुक्लनवमीतश्चर्दशीपर्यन्तं दक्षिणास्यं गृहं न शुभं वदन्ति। तासु तिथिषु तत्तद्दिङ्मुखं गृहं न कर्त्तव्यम् इति वाक्यार्थः फलितः। यदुक्तं व्यवहारसमुच्चये "पूर्णिमातोऽष्टमीं यावत् पूर्वास्यं वर्जयेद्गृहम्। उत्तरास्यं न कुर्वीत नवम्यादिचतुर्दशीम्। अमावास्याष्टमीं यावत्पश्चिमास्यं विवर्जयेत् नवम्यादौ दक्षिणास्यं यावत् शुक्लचतुर्दशीमिति" दिग्भेदमुखनक्षत्राण्याह "कृत्तिकाद्याः सप्त पूर्वे मघाद्याः सप्त दक्षिणे। मैत्राद्याः पश्चिमे सप्त धनिष्ठाद्यास्तथोत्तरे अग्रे चन्द्रे स्वामिभयं कर्मकर्त्ता च पृष्ठके। दक्षिणे च धनं दद्याद्वामे स्त्रीसुखसम्पदः। गृहोपलक्ष्यकार्येषु यत्र ऋक्षेषु चन्द्रमाः। शलाकासप्तके देयं कृत्तिकादिकमेव